

Het Bedrijf van de Toekomst

**Voorstel voor een pakket van eisen
Bedrijfseconomische effecten en milieueffecten
Interactief, reacties van belanghebbende organisaties**

P.J. Mur

Informatie- en KennisCentrum Landbouw/Ede, maart 2000

© 2000 Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het IKC-Landbouw, Postbus 482, 6710 BL EDE.

Het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij stelt zich niet aansprakelijk voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij het gebruik van gegevens uit deze publicatie.

Oplage 60 exemplaren

Samenstelling P.J. Mur, C.N. Baas, P. Besseling, J. Ekkes, P. Hotsma, Th. Janssen, K. Kloet, H. de Rijk F. Schroën, R. Verhoeven, en J. van Vliet

Druk Ministerie van LNV, Facilitaire Dienst/Bedrijfsuitgeverij

Voorwoord

Omdat bij het Ministerie LNV beleid wordt ontwikkeld om het maatschappelijk verantwoord produceren door agrarische bedrijven te bevorderen, heeft het IKC-Landbouw op verzoek van Directie Landbouw een voorstel voor een pakket van randvoorwaarden ontwikkeld waar bedrijven aan dienen te voldoen willen zij in aanmerking komen voor extra ondersteuning. Bedrijven die volgens deze randvoorwaarden "maatschappelijk verantwoord" produceren worden in deze publicatie "het bedrijf van de toekomst" genoemd.

In deze publicatie zijn drie onderdelen opgenomen: een voorstel voor een pakket van eisen ten behoeve van certificerende instellingen, de bedrijfseconomische effecten en milieueffecten en een onderdeel interactief, reacties van belanghebbende organisaties.

Deze publicatie bevat een voorstel voor bedrijven werkzaam in de plantaardige sectoren.

Iedereen die een bijdrage heeft geleverd aan dit rapport wil ik bedanken. Op de eerste plaats de kerngroep, bestaande uit Th. Janssen, J van Vliet, F. Schroën, P. Besseling, R. Verhoeven en P.J. Mur (projectleider). Daarnaast is door de themadeskundigen P. Hotsma en K. Kloet voor onderdelen een bijdrage verleend. Voorts hebben H. de Rijk en J. Ekkes zorggedragen voor de interviews met boeren en tuinders, met maatschappelijke organisaties en ambtenaren van LNV en andere ministeries. Tot slot dient de bijdrage van C.N. Baas, trainee bij DL, te worden vermeld. Zij heeft de relaties en de afstemming met de LNV betrokkenen tot stand gebracht, dit o.a. door middel van een zeer goed bezocht beleidscafé.

Een woord van dank is ook op zijn plaats voor de leden van de begeleidingscommissie, waarin de relevante directies en afdelingen vertegenwoordigd waren o.l.v. de gedelegeerd opdrachtgever M. Hopman.

Ir. H.A. Gonggrijp
Hoofd IKC-Landbouw

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	5
1 Het project “bedrijf van de toekomst”, doel en uitgangspunten	7
2 Managementsamenvatting	9
2.1 Doel en uitgangspunten	9
2.2 Eisen “Bedrijf van de Toekomst”	10
2.3 Economische effecten van de voorgestelde eisen	10
2.4 Duurzaamheidseffecten van de voorgestelde eisen	11
2.5 Interactief, peilingen van meningen vooraf en achteraf	11
2.6 Conclusies en aanbevelingen	12
3 Interactief, peilingen van meningen vooraf en achteraf	13
3.1 Vooraf, de mening vooraf: “hoe denkt men over deze vorm van stimulering:”	13
4 Tabellen voor eisenpakket “Bedrijf van de Toekomst” Voorstel voor het pakket van eisen per sector	15
Toelichting	16
4.1 Sector Bloembollen	17
4.2 Sector Opengrondsgroenten	22
4.3 Sector Akkerbouw	28
4.4 Sector Boomteelt	33
4.5 Sector Fruitteelt	37
4.6 Sector Paddestoelenteelt (Champignonteelt)	42
4.7 Sector Glastuinbouw	44
Aanvulling van de Directie Natuurbeheer	46
5 Samenvatting LEI Berekeningen	48

1 Het project “bedrijf van de toekomst”, doel en uitgangspunten

Doel

Het project “bedrijf van de toekomst” heeft tot doel productierandvoorwaarden te beschrijven voor agrarische bedrijven. Bedrijven die hieraan kunnen voldoen zouden voor stimulering in aanmerking kunnen komen. De randvoorwaarden hebben als doel richtinggevend te zijn voor keurmerken. Op een aantal uitgangspunten van dit project zal hierna worden ingegaan.

Uitgangspunten

Bij LNV wordt beleid ontwikkeld welke tot doel heeft het maatschappelijk verantwoord produceren van agrarische bedrijven te bevorderen.

Het instrument hiertoe kan zijn het geven van fiscale voordelen (Duurzame Ondernemers Aftrek) of het geven van een recht op lagere rentekosten (groenfinanciering) met als doel de ondernemers te stimuleren de productiemethoden zodanig aan te passen dat zij voldoen aan de maatschappelijke wensen. Om een dergelijk beleid tot stand te kunnen brengen zijn productierandvoorwaarden nodig.

Het project “bedrijf van de toekomst” heeft als doel deze randvoorwaarden te formuleren voor de plantaardige sectoren op de belangrijke maatschappelijke thema's. Uitgangspunt hierbij is dat de randvoorwaarden duidelijk vooruitlopen op de huidige wetgeving. De randvoorwaarden zijn zodanig beschreven dat deze naar verwachting haalbaar zijn voor echte koplopers, met een doelpercentage van 15% van de ondernemers.

Randvoorwaarden voor certificeringssystemen

De productierandvoorwaarden welke in dit rapport zijn geformuleerd kunnen worden doorvertaald in certificeringssystemen, zoals bijvoorbeeld het AgroMilieukeur, MBT of MPS. De geformuleerde LNV-randvoorwaarden zijn in feite de randvoorwaarden voor de verschillende certificeringssystemen, indien deze een niveau willen bereiken die toegang geeft tot de stimuleringsmaatregelen.

Met het stellen van randvoorwaarden t.b.v. reeds bestaande certificeringssystemen wordt efficiënt gebruik gemaakt van de reeds bestaande private infrastructuur op dit terrein. Tevens zal dan kunnen worden aangesloten bij het bestaande controlesysteem.

De thema's

In de projectopdracht is aangegeven dat per sector voor tenminste 3 thema's randvoorwaarden ontwikkeld dienen te worden. Het gaat om de thema's die binnen de betreffende sectoren in de maatschappelijke discussie een overheersende rol spelen en die niet op andere wijzen voldoende worden gestimuleerd (bijvoorbeeld door het koopgedrag van de consument).

Er is gekozen voor de thema's gewasbescherming, mineralen, energie, water en natuur. Zoveel mogelijk is tussen de sectoren een vergelijkbare systematiek gekozen.

Het niveau van de eisen

De te stimuleren ontwikkelingen en de te stimuleren bedrijven dienen duurzaamheid te bevorderen, zowel op het terrein van milieu, ecologie als economie.

Het “voorlopen” op het huidige wettelijke niveau en de hieraan verbonden innovatie wordt gestimuleerd, zo is het stimuleringsidee.

Belangrijk is de vaststelling van het niveau (de zwaarte) van de eisen die aan de voorlopers worden gesteld, willen zij voor stimulerende maatregelen in aanmerking komen. Er is gekozen voor een niveau waar rond de 15% (10 – 25%) van de bedrijven aan kunnen voldoen. Dus 10 -25% van de bedrijven kan naar schatting duurzaam produceren onder de beschreven randvoorwaarden, waarbij het bedrag van de stimulering is ingecalculeerd.

Het toe groeien naar de voorgestelde niveaus of het reeds hebben van dergelijke niveaus veroorzaakt kosten en baten. Voor deze voorlopende bedrijven zouden de kosten en de baten

(incl. de stimulans) tenminste in evenwicht moeten zijn, wil er van een duurzame bedrijfsvoering sprake zijn.

Het opstellen van het niveau van de randvoorwaarden is mede tot stand gekomen op basis van;

- Het niveau van de eisen van het Milieukeur;
- expert judgement;
- interviews met deskundigen.

De randvoorwaarden kunnen, in de tijd gezien, worden verzaamd of verlicht, indien dit van belang is. Tevens kunnen thema's worden toegevoegd of verwijderd.

De tot standkoming van de randvoorwaarden (de eisen)

Bij de beschrijving van de eisen is zoveel mogelijk uitgegaan van bestaande wetgeving en wetgeving in voorbereiding. Tevens is ervoor gekozen een zodanig systeem te ontwikkelen dat bestaande keurmerken daarop kunnen aansluiten (compatibel zijn).

Bij het thema gewasbescherming is gekozen voor de systematiek van het AgroMilieukeur omdat er op dit moment geen betere gegevens voorhanden zijn en er binnen LNV een traject loopt (gewasbescherming 2000) welke, na afronding, naar verwachting kan dienen voor het beschrijven van LNV-randvoorwaarden.

Voor glastuinbouw is gekozen het IMT traject te volgen

Voor paddestoelenteelt is gekozen het Milieukeur te volgen, omdat van deze sector te weinig gegevens beschikbaar zijn die kunnen rekenen op een voldoende draagvlak. Bovendien is gewasbescherming het belangrijkste thema.

Berekening van de economische- en milieueffecten van de randvoorwaarden

Aan het LEI is opdracht gegeven te onderzoeken welk percentage van bedrijven aan de randvoorwaarden kan gaan voldoen en te onderzoeken wat de effecten van de randvoorwaarden zijn op de kosten en baten van bedrijven. Tevens zal worden aangegeven wat de milieueffecten zijn van de eisen.

2 Managementsamenvatting

2.1 Doel en uitgangspunten

Doel van het project

Bij LNV wordt beleid ontwikkeld welke tot doel heeft het maatschappelijk verantwoord produceren van agrarische bedrijven te bevorderen. Het instrument hiertoe kan zijn het geven van fiscale voordelen (Duurzame Ondernemers Aftrek) of het geven van een recht op lagere rentekosten (groenfinanciering) met als doel deze ondernemers te stimuleren de productiemethoden zodanig aan te passen dat zij voldoen aan de maatschappelijke wensen. Om een dergelijk beleid tot stand te kunnen brengen zijn productierandvoorwaarden nodig die duidelijk voorlopen op de huidige wetgeving.

Het project "bedrijf van de toekomst" heeft als doel maatschappelijk verantwoorde productierandvoorwaarden te formuleren voor agrarische bedrijven in de plantaardige sectoren. De randvoorwaarden (eisen) hebben de intentie richtinggevend te zijn voor keurmerken.

De randvoorwaarden zijn zodanig beschreven dat deze naar verwachting haalbaar zijn voor echte koplopers, met een doelpercentage van 10-25% van de ondernemers.

Randvoorwaarden voor certificeringssystemen

De productierandvoorwaarden welke in dit rapport zijn geformuleerd kunnen worden doorvertaald (dienen compatibel zijn) in certificeringssystemen, zoals bijvoorbeeld het AgroMilieukeur en MBT. De geformuleerde LNV-randvoorwaarden zijn in feite de randvoorwaarden voor de verschillende certificeringssystemen willen deze "DOA waardig" zijn.

De thema's, het niveau van de eisen

Randvoorwaarden zijn geformuleerd voor de thema's die in de betreffende sectoren en in de maatschappelijke discussie een overheersende rol spelen en die niet op andere voldoende wijzen worden gestimuleerd (bijvoorbeeld door het koopgedrag van de consument). Er is gekozen voor de thema's gewasbescherming, mineralen, energie, water en natuur. Voor de afzonderlijke sectoren zijn voor verschillende thema's randvoorwaarden beschreven. De te stimuleren ontwikkelingen en de te stimuleren bedrijven dienen duurzaam te zijn, zowel qua milieu, ecologie als economie. Belangrijk is de vaststelling van het niveau (de zwaarte) van de eisen. Er is gekozen voor een niveau waar rond de 15% (10-25%) van de bedrijven aan kunnen voldoen. Dus 10-25% van de bedrijven kan naar schatting economisch duurzaam produceren onder de beschreven randvoorwaarden, waarbij het bedrag van de stimulering is ingecalculeerd. Het toe groeien naar de voorgestelde niveaus of het reeds hebben van dergelijke niveaus veroorzaakt kosten en baten. Voor deze voorlopende bedrijven zouden de kosten en de baten (incl. de stimulans) tenminste in evenwicht moeten zijn, wil er van een duurzame bedrijfsvoering sprake zijn. De randvoorwaarden kunnen, in de tijd gezien, worden verzwakt of verlicht, indien dit van belang is. Tevens kunnen thema's worden toegevoegd of verwijderd.

De totstandkoming van de randvoorwaarden (de eisen)

Bij de beschrijving van de eisen is zoveel mogelijk uitgegaan van, en voortgeborduurd op, bestaande wetgeving en wetgeving in voorbereiding. Bij het thema gewasbescherming is gekozen voor de systematiek van het Milieukeur omdat er op dit moment geen betere gegevens voorhanden zijn en er binnen LNV een traject loopt (gewasbescherming 2000) welke, na afronding, naar verwachting kan dienen voor het beschrijven van LNV-randvoorwaarden. Bij de formulering van de eisen bij de glastuinbouw is gekozen het IMT traject te volgen.

Per thema bovenwettelijke eisen, de flexibiliteit

Gekozen is voor een opzet waarbij per thema een aanzienlijke winst dient te worden geboekt en er per thema vaste eisen worden opgesteld. Dit geeft het systeem een zekere inflexibiliteit. Dit kan desgewenst echter gemakkelijk opgeheven worden door op basis van de situatie in een bepaald jaar de eisen aan te passen, b.v. de mineraleneisen 2004 te nemen i.p.v. 2005. In het gewasbeschermingdeel is reeds een flexibiliteit opgenomen. Bij glastuinbouw kan eventueel

gekozen worden voor een uitwisseling tussen thema's waarbij b.v. mineralen aan IMT 2004 dient te voldoen en gewasbescherming aan 2006, i.p.v. alle thema's aan IMT 2005.

Het onderhoud van het systeem

De wetgeving is dynamisch, ontwikkelingen in de sectoren gaan voort. Dit betekent dat wat nu bovenwettelijk is, voortdurend veranderd. Periodiek onderhoud is derhalve nodig.

2.2 Eisen "Bedrijf van de Toekomst"

Bloembollenteelt, groenteteelt, akkerbouw, fruitteelt en boomteelt

Mineralen

Niveau 2005 verliesnormen:

- 100 kgN/ha bouwland 190 kg N/ha grasland;
- Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift;
- Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland;
- 25 kg fosfaat/ha 60 <P-w-getal <100 P-gift onttrekking P-w-getal > 100 niet bemesten;
- Cd gehalte fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat;
- Verbod op stuifbestrijding met drijfmest (alleen akkerbouw).

Natuur en Landschap

Bedrijfsnatuurplan waaronder te verstaan:

- Natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau;
- nestenbeleid voor vogels;
- minimaal 10% areaal wintergewassen en bodembedekkers;
- niet chemisch schonen van sloten, slootkanten en akkerranden, maaien slootzijde, eenzijdig per keer tussen half juni en half september;
- maximaal éénmaal per jaar schonen met maaikorf, maaisel afvoeren;
- aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting.

Gewasbescherming

- Overnemen resultaten van het project gewasbescherming na 2000. Voordien AMK normen toepassen;
- Masterplan Phytophthora voor akkerbouw opnemen.

Waterkwaliteit en kwantiteit

- Verplichte maatregelen erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisenpakket;
- Milieuhoek op bedrijf met een voorziening voor het vullen en spoelen van de spuitmachine;
- Langs oppervlaktewater teeltvrije zone volgens lozingenbesluit normen 2003;
- Overdekte opslag ontsmettingsfust;
- Registratie grondwatergebruik;
- Berekening niet middels waterkanon;
- Beregeningsadviesstelsel toepassen indien beschikbaar;
- Verplichte registratie meststoffen- en gewasbescherminggebruik

Energie (alleen voor bloembollen)

- Energiebesparingsplan door NOVEM goedgekeurd.

Glastuinbouw

- Voor glastuinbouw is aangesloten bij IMT en zijn de eisen gelijk aan de IMT eisen 2005.

2.3 Economische effecten van de voorgestelde eisen

Glastuinbouw

Slechts weinig glastuinbouwbedrijven (3%) kunnen zonder DOA al met een gelijkblijvend economisch resultaat aan de voorwaarden van BT voldoen. Indien er een DOA wordt ingevoerd

van f10.000,- dan blijken 18% van de bedrijven eraan te kunnen voldoen, bij een DOA van f20.000,- blijken 21% van de bedrijven aan de eisen te kunnen voldoen bij een gelijkblijvend of beter resultaat.

Uitgaande van een doelpercentage BT bedrijven van 10–25% blijkt een DOA van f10.000,- reeds voldoende, een DOA van nog eens f10.000,- verhoogt, volgens de berekeningen, het percentage bedrijven dat eraan kan voldoen slechts in gering mate.

Open teelten en champignons

Slechts weinig bedrijven (akkerbouw 6% en bollen 4%) kunnen zonder DOA al met een gelijkblijvend economisch resultaat aan de voorwaarden BT voldoen.

Bij de open teelten zal bij een DOA van f15.000,- tussen de 19% (fruitteelt) en de 43% (akkerbouw) van de bedrijven aan de eisen kunnen voldoen zonder achteruitgang van het inkomen. Vanwege de sterk wisselende omstandigheden in de open teelten (regionaal, gewassen, grondsoort en dergelijke) zijn deze percentages sterk wisselend.

Bij een DOA van f15.000,- blijkt dat in alle sectoren en in alle regio's (uitgezonderd één situatie bij de fruitteelt) 20% of meer van de bedrijven te kunnen deelnemen. Uit de grafieken in het hoofdrapport blijkt dat bij een DOA van f10.000,- het deelnamepercentage zeker in de range van 10–25% zal kunnen liggen.

Ook voor de champignonteelt komen de berekeningen op de hierboven genoemde percentages.

2.4 Duurzaamheidseffecten van de voorgestelde eisen

Glastuinbouw

De effecten van BT zijn: de afname van insecticiden ligt op 90%, de afname van fungiciden op 85% en van overigen op 100%.

De afname van N en P zijn beide 76%, de afname van energieverbruik is voor de glastuinbouw gemiddeld 80%.

Open teelten en champignons

De effecten van BT zijn: 100% reductie van het gebruik van nematiciden, daling gewasbeschermingsmiddelengebruik tussen 20–50% a.s./ha, stijging N en P₂O₅ overschotten in akkerbouw, bij de overige sectoren is er sprake van een daling of geen verandering.

2.5 Interactief, peilingen van meningen vooraf en achteraf

Beoordeling vooraf (m.n. gericht op de stimuleringsfilosofie)

In het algemeen werd de methode van stimulering (via BT eisen gekoppeld aan een DOA) positief beoordeeld. Wel werden een aantal aanbevelingen gedaan waaronder de volgende;

- Is het koplopersbeleid wel een verstandige keuze, koplopers zijn er altijd ook zonder stimulering;
- Is een fiscale premie wel verstandig, lang niet alle ondernemers kunnen daar gebruik van maken; raakt dit wel de goede doelgroep?
- Betrek het bedrijfsleven intensief bij de opzet, geef hen ook verantwoordelijkheid;
- Houdt het systeem flexibel;
- Maak geen extra certificaat, er zijn er al genoeg.

Beoordeling achteraf

- De LNV Directie Natuurbeheer kwam na afsluiting van het project met een eigen eisenpakket (als bijlage opgenomen). Deze zijn apart gehouden en niet in de tabellen opgenomen omdat het LEI in de berekening is uitgegaan van de tabellen;
- De BT eisen zijn compatibel met de systemen in de markt (AMK, MBT, MPS);
- Het verzoek van MBT om bij de opstelling van de eisen glastuinbouw meer rekening te houden met de MBT eisen.
- De zwaarte van de eisen wordt i.h.a. acceptabel geacht, voor glastuinbouw worden deze als zwaar ingeschat.
- De koplopersfilosofie wordt ter discussie gesteld. Richt je op de grote groep zo wordt geadviseerd.

2.6 Conclusies en aanbevelingen

- In het algemeen kan gesproken worden van een goed draagvlak voor stimuleringsbeleid middels een eisenpakket zoals deze in dit rapport zijn vermeld.
- Het eisenpakket is zodanig dat de geraadpleegde keurmerken hierop kunnen inspelen. (compatibel)
- De zwaarte van de eisen opgesteld voor de glastuinbouw valt in de range 10–25%, toch worden deze als vrij zwaar gezien, voor de overige sectoren worden deze als goed haalbaar gezien.
- De milieueffecten op bedrijfsniveau zijn groot.
- Veelvuldig worden er vragen gesteld bij de koplopersfilosofie, het lijkt zinnig hierover nog eens na te denken.
- Voor de glassectoren valt te overwegen de eisen in de aanloopfase iets lager te stellen.
- In het verdere traject rekening te houden met het verzoek van MBT meer rekening te houden met MBT eisen, echter dit te laten afhangen van de verdere ontwikkeling van de diverse keurmerken.
- Aanbevolen wordt de eisen voorgesteld door de Directie Natuurbeheer over te nemen en alsnog dor het LEI te laten doorrekenen.

3 Interactief, peilingen van meningen vooraf en achteraf

Om tot een beeld te komen hoe maatschappelijke organisaties denken over "het stimuleren van agrarische bedrijven tot een maatschappelijk verantwoorde productiemethode" is besloten om tot interviewrondes over te gaan, zowel vooraf om het draagvlak voor deze vorm van stimulering te onderzoeken, als achteraf met als doel de meningen over de (zwaarte van de) eisen te peilen. Hieronder is het verslag van deze peiling beschreven met door het IKC opgestelde aanbevelingen.

3.1 Vooraf, de mening vooraf: "hoe denkt men over deze vorm van stimulering"

Samenvatting van de interviews.

Het feit dat de interviews werden gehouden, werd door de geïnterviewden op prijs gesteld, hun vraag was wel wat er met de aanbevelingen zou worden gedaan.

De aanbevelingen vanuit de interviewronde zijn als volgt:

1. Denk nog eens na over het "koplopersbeleid", is dit wel een verstandige keuze om de grote groep mee te krijgen in een ontwikkeling? Het gaat immers om de grote groep.
2. Ga uit van een bedrijfscertificaat, niet van een productcertificaat. Het concept "bedrijf van de toekomst" moet dat aansturen. Denk wel aan de afstemming van de eisen aan de regionale situatie. Zorg dat in alle regio's mogelijkheden bestaan voor deelname.
3. Het werken met fiscale stimulansen stimuleert een selectieve groep (fiscale effecten). De stimulering dient in relatie te staan tot het type kosten dat wordt gemaakt. Kijk nog eens naar die effecten van de stimulering in relatie tot de (soort) kosten.
4. Het niveau van de normen van het AgroMilieukeur, min of meer de uitgangspositie van de zwaarte van " het bedrijf van de Toekomst" wordt i.h.a. niet als zwaar gezien. Anderen waarschuwen: "houdt bij de vaststelling van de normen wel rekening met de concurrentiepositie van het Nederlandse product".
5. Maak als overheid het raamwerk ter sturing van keurmerken, doe dit echter in overleg met het bedrijfsleven en met de maatschappelijke organisaties, zodat je rekening kunt houden met de markt en met de maatschappelijke wensen.
6. Houdt het concept flexibel, pas het tijdig aan de veranderende omstandigheden aan.
7. Maak van " het bedrijf van de Toekomst" geen extra certificaat. Er is behoefte aan slechts enkele duidelijk te onderscheiden certificaten. Als goed voorbeeld werd het EKO-keur genoemd.

3.2 Achteraf, de mening achteraf "hoe denkt men over de (zwaarte van de) eisen"

Samenvatting van de reacties

Reactie van de LNV Directie Natuurbeheer

De Directie natuurbeheer heeft een ander, aanvullend voorstel gedaan voor de eisen op het terrein van natuur.

Deze zijn niet in de eisen opgenomen omdat dit de berekeningen die inmiddels door het LEI werden uitgevoerd zouden doorkruisen.

De voorgestelde eisen zijn na de eisen tabellen in dit verslag opgenomen.

Reacties van keurmerken

Stichting Milieukeur

Gesprek met het college van deskundigen. Geen problemen over aansluiting/compatibiliteit. In feite was het enige discussiepunt inhoudelijk de zwaarte van de eisen t.a.v. gewasbescherming bij glastuinbouw. Hier liggen de eisen van het AMK veel zwaarder dan bij het IMT, volgens zeggen zelfs op het 2010-niveau. Dit kan nadelig zijn voor de concurrentiepositie van het AMK.

In Natura, de methode van Duurzame Ondernemings Punten (DOP) in voorbereiding.

- Er is sprake van compatibiliteit, d.w.z. dat via DOP-puntenmethode aangesloten kan worden bij het B van de T systematiek;
- Er is sprake van een grote flexibiliteit bij de DOP methode, vanuit "In Natura" werd opgemerkt de flexibiliteit te gering zou zijn bij de opzet "B van de T";
- De DOP methode begint de eerste jaren op een laag eisen niveau, hiermee inspelend op het "moeten wennen" van de boeren vanuit de zorg de fiscale mogelijkheden in de aanvang onvoldoende te benutten. Vanuit In Natura wordt de lat van "B van de T" (te) hoog geacht;
- Zware toetreding tot "B van de T eisen" De controle van "B van de T eisen" loopt via andere keurmerken via certificering, de DOP methode verloopt via de fiscale administratie. Deze methode is goedkoper en zal meer deelnemers trekken zo is de verwachting van "In Natura".

MBT

Vanuit MBT wordt opgemerkt dat:

- zij het niveau aan de zware kant vinden, betwijfeld wordt of er voldoende ondernemers aan zullen deelnemen;
- in principe kunnen de systemen op elkaar aansluiten, vanuit MBT wordt gemeld dat zij het jammer vinden dat een aantal voorwaarden die in MBT zijn opgenomen, niet zijn overgenomen in de "B van de T." eisen, o.a. de biologische bestrijding wordt hierbij als belangrijk element gemist. Het zou jammer zijn als een deel van hetgeen hiermee is bereikt verloren zou gaan.

MPS

Vanuit MPS wordt opgemerkt dat:

- zij het niveau aan de hoge kant vinden, de suggestie wordt gedaan niet vanuit IMT niveau 2005 uit te gaan maar van b.v. IMT 2003/2004;
- met name het energiedeel wordt zwaar geacht, hierdoor kunnen bepaalde gewassen niet aan de doelen voldoen en krijg je een onvoldoend pakket aan gewassen op de markt die aan de eisen voldoen;
- het "B van de T" systeem (gebaseerd op IMT) en MPS kunnen op elkaar aansluiten, zij het dat er door MBT elementen worden gemist: (zie hierboven).

LTO

- De aanpak "bedrijf van de toekomst is "compatibel" met bestaande systemen
- Er worden vragen gesteld bij de koplopersfilosofie
- Denk aan de haalbaarheid voor deelsectoren of voor gewasgroepen,
- De normen in de AMVB glastuinbouw zijn voorlopig, bepaalde normen zijn hoog gegrepen, hiervan uitgaan is riskant
- In de LEI berekening is de liberalisering van de gasmarkt niet meegenomen, dit is een belangrijke kostenpost
- Een vergoeding via de fiscale weg is niet de juiste methode, gezien de aard van de kosten.
- eisen voor bedekte teelten lijken aan de zware kant
- De LEI berekeningen onderschatten op bepaalde plaatsen de kosten
- Van belang is meer invloed te geven aan maatschappelijke organisaties bij de opstelling van de eisen.

Greenery

- positief over het stimuleren van voorlopers middels bedrijfscertificering
- betrek het bedrijfsleven bij de opstelling van de eisen

Natuur en Milieu

- maak het systeem zodanig dat het een "opstap" is naar omschakeling naar de biologische landbouw
- neem gentech op als een thema, een gentech bedrijf is geen B van de T
- De P en N normen zouden hoger dienen te liggen, het door het IKC voorgestelde pakket is "vrij mager"
- Het voorgestelde systeem lijkt compatibel met bestaande systemen

4 Tabellen voor eisenpakket “Bedrijf van de Toekomst” Voorstel voor het pakket van eisen per sector

Aanwezigheid keurmerken in de diverse sectoren

Bloembollensector

In de bloembollensector bestaan geen keurmerken. Het doel is in de broeierij aan te sluiten bij de systematiek die in de sierteelt in gebruik is (MPS). Voor de bollenteelt wordt het systeem wel ontwikkeld.

Opengrondsgroenten

In de opengrondsgroentensector is de MBT (Milieubewuste teelt) op grote schaal ingevoerd. Er zijn richtlijnen voor alle gewassen. Ook voor de meeste gewassen is er een AMK keurmerk. Er is nog geen AMK keurmerk op bedrijfsniveau. Er wordt op een zeer beperkt niveau volgens de AMK normen geteeld.

Akkerbouw

Bij de akkerbouw bestaan er AMK normen voor de akkerbouwmatige teelten. De Stichting Milieukeur is bezig met het ontwikkelen van een bedrijfsmilieukeur Akkerbouw. Deze wordt in samenhang ontwikkeld met het Kwaliteits Project Akkerbouw (KPA). Er wordt in beperkte mate op basis van het AMK geteeld.

Boomteelt

In de sector boomteelt is het certificeringssysteem MPS operationeel, rond 130 telers nemen hieraan deel.

Fruitteelt

In de fruitteelt zijn MBT en AMK operationeel. De deelname aan MBT is vrij algemeen, de deelname aan AMK is nog zeer beperkt.

Paddestoelenteelt

In de paddestoelenteelt is MBT op grote schaal ingevoerd. MBT normen zijn van toepassing op alle, op enige schaal geteelde, paddestoelen. Er is ook een AMK keur voor paddestoelen, er is echter nog geen deelname aan dit keurmerk.

Glastuinbouw

In de glastuinbouw zijn AMK, MBT en MPS operationeel. De deelname aan AMK is beperkt, MPS en MBT kennen een grote deelname.

In het kader van de Integrale Milieutaakstelling zullen, waarschijnlijk per 1-1-2001 individuele bedrijfsprestaties worden vastgelegd. Dit zal gebeuren op basis van een puntensystematiek die nu bij MPS wordt gehanteerd. Het is een systematiek die het mogelijk maakt bovenwettelijke prestaties vast te leggen en te controleren.

Enkele algemene opmerkingen/IKC:

Toelichting

De navolgende tabellen zijn opgedeeld in 6 verschillende kolommen:

Kolom 1

In de eerste is het thema vermeld dat wordt behandeld, er zijn per sector 4 thema's beschreven. Tevens is een thema "algemeen" vermeld omdat de onderwerpen hierin vaak over de andere thema's heenlopen.

Kolom 2

In kolom 2 is de bestaande wetgeving vermeld die relevant is voor dit thema. In feite staan hier de huidige eisen waaraan het bedrijf nu al dient te voldoen.

Kolom 3

In kolom 3 staat de voor het thema relevante toekomstige wetgeving aangegeven.

Kolom 4

Kolom 4 geeft de bovenwettelijkheid aan van huidige keurmerken. Het AMK is als basis voor het gewasbeschermingsthema voor de voorgestelde LNV eisen genomen.

Kolom 5

Kolom 5 geeft de door het IKC aangevoerde ideeën m.b.t. de eisen die aan "het bedrijf van de toekomst" zouden kunnen worden gesteld. Het zijn ideeën die niet op "zwaarte" zijn getoetst en soms ook nog niet voldoende toepasbaar zijn. Het zijn wel ideeën welke naar verwachting in de toekomst een rol kunnen spelen bij de bepaling van de LNV eisen.

Kolom 6

In kolom 6 staan de feitelijke eisen. Uitgangspunt is dat 15-25% van de bedrijven hieraan kunnen voldoen. De eisen die in kolom 6 staan, zijn afkomstig uit de voorgaande kolommen. Naast hetgeen in kolom 6 staat vermeld, geldt natuurlijk ook dat "het Bedrijf van de Toekomst" aan de wettelijke eisen (kolom 1) dient te voldoen.

4.1 Sector Bloembollen

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Sector	Bloembollen				
Algemeen	<p>Wettelijke eisen Besluit Akkerbouwbedr. Wet Milieubeheer of in bezit van milieuver- gunning.</p> <p>Periodieke keuring kunstmeststrooier (1 x 4 jaar)</p> <p>Bestrijdingsmiddelen wet (Besluit regulering grondontsmetting)</p> <p>Wet Bodembescher- ming (BOOM, BGDM, Lozingenbesluit)</p> <p>Meststoffenwet</p> <p>Verplichte registratie meststoffen- en gewasbeschermings- gebruik</p>	<p>Voldoen aan eisen Lozingenbesluit Open teelt en vee- houderij (01-01- 2000) Gebaseerd op WVO en bestrijdingsmid- delen-wet (Bmw)</p> <p>Besluit landbouw- bedrijven en gemechaniseerde loonbedrijven milieubeheer. Wet Milieubeheer</p> <p>Besluit opslag vaste meststoffen</p>	<p>Geen keurmerk. De broeierij wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen</p>		

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Mineralen N	Verliesnormen in 2001: 125 kg N/ha bouwl. 250 kg N/ha grasl. Verliesnormen in 2005: 100 kg N/ha bouwl. 190 kg/ N/ha grasl. EU-richtlijn: Nitraatgehalte grond- water <50 mg/l.	Mineralenaangifte- systeem volgens Meststoffenwet; overschot op balans van Aanvoer – afvoer mag niet hoger zijn dan verliesnorm. Uitrijverbod voor stikstofhoudende kunstmeststoffen	Geen keurmerk. De broeierij wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen	Verplicht toepassing stikstofbij- mestsysteem(NBS) of perceels- gerichte adviezen Stikstofoverschot-normen op gewasniveau of perceelsgericht advies Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift Geen organische bemesting van 1- 09 tot 1-03 voor alle bouwland Verliesnorm droge zandgronden in 2005 invoeren nl. 60 kg N/ha bouwland 140 kg N/ha grasland Streefwaarde: grondwater <25 mg nitraat per liter	Niveau 2005 verliesnormen: 100 kgN/ha bouwland 190 kg N/ha grasland Groenbemester na het gewas, mits voor 1 septem- ber gezaaid en geen additio-nele N gift Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland
P	Verliesnorm in 2005: 25 kg fosfaat/ha			P-w getal > 60 niet bemesten Verliesnorm droge zandgrond in 2005 invoeren 20 kg fosfaat /ha	Verliesnormen 2005: 25 kg fosfaat/ha 60 <P-w-getal <100 P-gift onttrekking P-w-getal > 100 niet bemesten
Pb, Hg, Cd, Cu, Zn	Evenwicht tussen aanvoer met meststof- fen en afvoer met geproduceerde producten			Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met gepro- duceerde producten. Teelt op gronden met streefwaarden ("schone grond"): Cd: 0,8, Cu: 36 Zn: 140	Cd gehalte fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Natuur- en landschap kwaliteit					
Natuur- en landschap kwaliteit	Geen	Geen	Geen	Bedrijfsnatuurplan Nestenbeleid voor vogels Biotoopverbetering voor natuurlijke vijanden Niet chemisch schonen van sloten, slootkanten en akkerranden Slootvegetatie met natuur of recreatiedoel Verschralen van teeltvrije zone langs de slootkant (afvoeren maaisel) en/of inzaaien bloemenmengsels Plan voor versterking van landschapselementen Inpassing van nieuwbouw in landschap met inachtneming van cultuur-historisch verantwoorde vormgeving	Bedrijfsnatuurplan: - Natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau - Nestenbeleid voor vogels - Minimaal 10% areaal wintergewassen en bodembedekkers - Niet chemisch schonen van sloten, slootkant en akkerranden - Maaien slootzijde éénzijdig per keer tussen half juni en half september - Max. één maal per jaar schonen met maaikorf maaisel afvoeren - Aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Gewasbescherming					
	MJP-G doelstellingen tot 2000: - Vermindering gebruik, emissie en afhankelijkheid Periodieke keuring spuitapparatuur	MJP-G doelstellingen na 2000 Gewasbeschermingsbeleid na 2000 volgens het "nee tenzij" principe - Geen vermijdbare milieurisico's - Geen risico's gezondheid - Schoon water - Schone lucht - Geen illegaal gebruik	Geen keurmerk De broeierij wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen	In 2002 invoer van Blootstellings Risico Index (BRI) als meetinstrument voor emissies naar de lucht Middelen met > 100 milieubelastingspunten niet toestaan. Chemische grondbehandelingen niet toestaan (alleen pleksgewijs) Vliegtuigbespuitingen niet toegestaan Onkruidbestrijding via de MLHD (Minimum Letale Herbicide Dosering) methode Gebruik lage doseringen (LDS) Verplichte emissie maatregelen: - Overdekt spuiten langs watervoerende sloten - Spuitvrije zone 3 m. - Vanggewas of windscherm.	Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000 Voordien de AMK normen toepassen

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Water: Kwaliteit					
	<p>Milieuconvenant Bloembollen verplicht bedrijven om vanaf 01-1999 te beschikken over een Raamwerk-Saneringsplan (RSP)</p> <p>(o.a. verplichte maatregelen zie kolom 6) Niet iedereen is nu vergunning-plichtig)</p> <p>Regeling Verwijdering Dompelvloeistof</p>	<p>AmvB Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (01-01-2000)</p>	<p>Geen keurmerk. De broeierij wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen</p>	<p>Teeltvrije zone van 3 m</p> <p>Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisenpakket (milieuhoek op bedrijf)</p> <p>Spoelwater hergebruiken en naspoelwater als spoelwater gebruiken</p> <p>Langs sloten teeltvrije zone volgens lozingenbesluit normen 2003</p> <p>Overdekte opslag ontsmettingsfust</p>	<p>Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisen pakket (milieuhoek op bedrijf)</p> <p>Spoelwater hergebruiken en naspoelwater als spoelwater gebruiken</p> <p>Langs sloten teeltvrije zone volgens lozingenbesluit normen 2003</p> <p>Overdekte opslag ontsmettingsfust</p>
Water: Kwantiteit					
	<p>Wet op de waterhuishouding in 2000 25% minder verdroogd gebied ten opzichte van 1988, in 2010 40%</p> <p>Grondwaterwet</p>	<p>Geen</p>	<p>Geen keurmerk De broeierij wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen</p>	<p>Registratie watergebruik</p> <p>Berekening middels sproeiboom of via druppelaars i.p.v. haspel</p> <p>Beregeningsadviesstelsel</p>	<p>Registratie waterverbruik</p> <p>Berekening middels sproeiboom of via druppelaars i.p.v. haspel</p> <p>Beregeningsadviesstelsel</p>
Energie					
	<p>MJA-E Bloembollen, energie-efficiëntie van 225 in 2005 tov 1995</p> <p>4% duurzame energie in 2005</p>	<p>Monitoring energie-verbruik (sector)</p>	<p>In MPS aandacht voor energie via punten</p> <p>Energiebesparingsplan (EBP) (bedrijfsniveau)stelsel</p>	<p>Registratie energieverbruik</p> <p>Energiezuinige technieken bij bewaring en droging van bollen</p> <p>Stimuleren duurzame energie via windmolenparken, zonnecollectoren</p>	<p>Energiebesparingsplan door NOVEM goedgekeurd</p>

4.2 Sector Opengrondsgroenten

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Sector	Opengronds Groenten				
Algemeen	<p>Wettelijke eisen Besluit Akkerbouw- bedr. Wet Milieube- heer of in bezit van Milieuvergunning.</p> <p>Periodieke keuring kunstmeststrooier (1 x 4 jaar)</p> <p>Bestrijdingsmiddelen- wet (Besluit regulering grond-ontsmetting)</p> <p>Wet Bodembescher- ming (BOOM, BGDM, Lozingenbesluit)</p> <p>Meststoffenwet</p> <p>Warenwet</p>	<p>Voldoen aan eisen Lozingenbesluit Open teelt en veehouderij (01-01-2000) Gebaseerd op WVO en bestrijdingsmiddelen- wet (BMW)</p> <p>Besluit landbouwbedrijven en gemechaniseerde loonbedrijven milieubeheer. Wet Milieubeheer</p> <p>Besluit opslag vaste meststoffen</p>			

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Mineralen N	Verliesnormen in 2001: 125 kg N/ha bouwl. 250 kg N/ha grasl. Verliesnormen in 2005: 100 kg N/ha bouwl. 190 kg N/ha grasl EU-richtlijn: Nitraatgehalte grondwater <50 mg/l.	Mineralenaangifte- systeem volgens Meststoffenwet; overschot op balans van Aanvoer – afvoer mag niet hoger zijn dan verliesnorm. Uitrijverbod voor stikstofhoudende kunstmeststoffen	Stikstofoverschotnormen op gewasniveau of perceelsgericht advies Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift	Verplicht toepassing stikstofbijmestsystemen(NBS) of perceelsgerichte adviezen Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland Verliesnorm droge zandgronden in 2005 invoeren nl. 60 kg N/ha bouwland 140 kg N/ha grasland Streefwaarde: grondwater < 25 mg nitraat per liter	Niveau 2005 verliesnormen: 100 kg N/ha bouwland 190 kg N/ha grasland Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift
P	Verliesnorm in 2005: 25 kg fosfaat/ha	Geen	Pw-getal < 25 P-adviesgift toegestaan + herstelgift Pw-getal tussen 25 en 60 adviesgift volgen Pw-getal > 60 Pw-getal moet bij volgende bemonstering dalen Pw-getal > 100 eenmaal per twee jaar bemonsteren	Pw-getal >60 niet bemesten Verliesnorm droge zandgrond in 2005 invoeren 20 kg fosfaat/ha	Verliesnormen 2005: 25 kg fosfaat/ha 60<Pw-getal <100 P-gift onttrekking Pw-getal >100 niet bemesten
Pb, Hg, Cd, Cu, Zn	Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten	Geen	Cd gehalte fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat	Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten. Teelt op gronden met streefwaarden ("schone grond"): Cd: 0,8, Cu: 36 Zn: 140	Cd gehalte fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Natuur Omgeving- kwaliteit	Geen	Geen	Bedrijfsnatuurplan Natuurbevorderend perceel- rand- en slootkantenbeheer: verschraling en/of inzaaien bloemenmengsels Biotoopverbetering voor natuurlijke vijanden Nestenbeleid voor vogels Bedrijf heeft landschapsele- menten d.w.z. soorten te planten die passen in het landschapstype	Slootvegetatie met natuur of recreatiedoelen Verschralen van 2 m langs de slootkant (afvoeren maaisel) Plan voor versterking van landschapselementen Inpassing van nieuwbouw in landschap met inachtneming van cultuur-historisch verantwoorde vormgeving	Bedrijfsnatuurplan: - Natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau - Nestenbeleid voor vogels - minimaal 10% areaal wintergewassen en bodembedekkers Niet chemische schonen van de sloten, slootkanten akkerranden maar - maaien slootzijde éézijdig per keer tussen half juni en half september - max. per keer tussen half juni en half september - max. één maal per jaar schonen met maaikorf- maaisel afvoeren Aanleg, herstel en onder- houd van erfbeplanting

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Gewas- bescher- ming	<p>MJP-G doelstellingen tot 2000:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vermindering gebruik, emissie en afhankelijkheid <p>Periodieke keuring spuitapparatuur</p>	<p>MJP-G doelstellingen "Gewasbeschermingsbeleid na 2000n volgens het "nee tenzij principe"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen vermijdbare milieu-risico's - Geen risico's gezondheid - Schoon water - Schone lucht - Geen illegaal gebruik 	<p>Geen toepassing van bestrijdingsmiddelen met veel milieubelastingspunten</p> <p>Geen chemische grondontsmetting</p> <p>Niet toestaan van toegelaten toepassingen in bepaalde perioden</p> <p>Puntensysteem bij keuze gewasbeschermingsmiddelen en bestrijding- en waarschuwingstechnieken</p> <p>Emissiebesparende maatregelen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Spuittechnieken - Vanggewas op teeltvrije zone of windscherm - Spuitvrijezones van 75 cm, 150 cm, en 225 cm <p>Gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geleide bestrijdingstechnieken - Waarschuwingssystemen - Signaleringstechnieken - Zaadcoating 	<p>In 2002 invoer van Blootstellings Risico Index (BRI) als meetinstrument voor emissies naar de lucht</p> <p>Middelen met > 100 milieubelastingspunten niet toestaan.</p> <p>Vliegtuigbespuitingen niet toegestaan</p> <p>Chemische grondbehandelingen niet toestaan (alleen pleksgewijs)</p> <p>Onkruidbestrijding mechanisch al of niet in combinatie met rijenbehandelingen</p> <p>Onkruidbestrijding via de MLHD (Minimum Letale Herbicide Dosering) methode</p> <p>Gebruik lage doseringen (LDS)</p> <p>Gebruik rijenspuit in gewassen met een veldbedekking van < 50%</p>	<p>Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000</p> <p>Voordien de AMK normen toepassen</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
			<ul style="list-style-type: none"> - Weergegevens - Bodembedekkers en gewasafdekmaterialen <p>Mechanische onkruidbestrijding al of niet in combinatie met rijenbehandelingen</p> <p>15% van het areaal teelt van Tagetes (wortellessieaaltjes)</p> <p>Toegelaten toepassingen in bepaalde perioden niet toestaan</p>	Gebruik van bacteriepreparaten	
Water: kwaliteit	90 % driftbeperking nitraatgehalte grondwater < 50 mg/l terugdringen emissie naar sloot	AmvB Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (01-01- 2000)	Zie Lozingenbesluit	Teeltvrije zone van 3 m	<p>Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisen pakket (milieuhoek op bedrijf)</p> <p>Hergebruik spoelwater en na-spoelwater als spoelwater gebruiken</p> <p>Langs sloten teeltvrije zone volgens lozingenbesluit normen 2003</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Water: Kwanti- teit	Wet op de waterhuishouding in 2000 25% minder verdroogd gebied ten opzichte van 1988, in 2010 40% Grondwaterwet	Geen	Waterplan op bedrijfsniveau Berekening middels sproei- boom of via druppelaars in plaats van haspel Gebruik beregenings- adviesysteem	Op het gebied afgestemd waterplan, aandacht voor regionale waterbuffering, peilbeheer, beregenings- verbod (tussen 8.00 tot 18.00 uur) Registratie grondwater- gebruik	Registratie grondwaterge- bruik Berekening middels sproei- boom of via druppelaars in plaats van haspel Gebruik beregeningsadvies- systeem

4.3 Sector Akkerbouw

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk (AMK)	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Sector	Akkerbouw				
Algemeen	<p>Wettelijke eisen Besluit Akkerbouwbedr. Wet Milieubeheer of in bezit van milieuver- gunning.</p> <p>Periodieke keuring kunstmeststrooier (1 x 4 jaar)</p> <p>Wet Bodembescher- ming (BOOM, BGDM, Lozingen-besluit)</p> <p>Meststoffenwet</p> <p>Bestrijdings-middelen- wet (Besluit regulering grondontsmetting)</p> <p>Warenwet</p>	<p>Voldoen aan eisen Lozingenbesluit Open teelt en veehouderij (01-01-2000) Gebaseerd op WVO en bestrijdingsmiddelen- wet (Bmw)</p> <p>Besluit landbouwbe- drijven en gemechani- seerde loonbedrijven milieubeheer. Wet Milieubeheer</p> <p>Besluit opslag vaste meststoffen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoen aan de MINAS- verliesnorm - Goedgekeurde kunstmeststrooier - Kantstrooivoorziening - Registratie van stikstof- en fosfaataanvoer per perceel 		

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk (AMK)	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
N	<p>Verliesnormen in 2001: 125 kg N/ha bouwland. 250 kg N/ha grasland.</p> <p>Verliesnormen in 2005: 100 kg N/ha bouwland. 190 kg N/ha grasland.</p> <p>EU-richtlijn: Nitraatgehalte grondwater <50 mg/l.</p>	<p>Mineralenaangiftesysteem volgens Meststoffenwet; overschot op balans van Aanvoer – afvoer mag niet hoger zijn dan verliesnorm</p> <p>Uitrijverbod voor stikstof-houdende kunstmeststoffen</p>	<p>Stikstofoverschot-normen op gewasniveau of perceelsgericht advies</p> <p>Bij organische bemesting voor 1 september groenbemester verplicht</p>	<p>Verliesnorm droge zandgronden in 2005 invoeren namelijk 60 kg N/ha bouwland 140 kg N/ha grasland</p> <p>Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland Streefwaarde: grondwater < 25 mg nitraat per liter</p> <p>Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift</p> <p>Verbod op stuifbestrijding met drijfmest</p>	<p>Niveau 2005 verliesnormen: 100 kg N/ha bouwland. 190 kg N/ha grasland</p> <p>Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland</p> <p>Groenbemester na het gewas, mits voor 1-09 gezaaid en geen additionele N gift</p> <p>Verbod op stuifbestrijding met drijfmest</p>
P	<p>Verliesnorm in 2005: 25 kg fosfaat/ha</p>		<p>Pw-getal <25 P-adviesgift toegestaan + herstelgift Pw-getal tussen 25 en 60 adviesgift volgen Pw-getal >60 Pw-getal moet bij volgende bemonstering dalen Pw-getal >100 eenmaal per twee jaar bemonsteren</p>	<p>Pw-getal >60 niet bemesten</p> <p>Pw > 100 verplicht jaarlijks bemonsteren</p> <p>Verliesnorm droge zandgrond in 2005 invoeren 20 kg fosfaat/ha</p>	<p>Verliesnormen 2005: 25 kg fosfaat/ha</p> <p>60< Pw-getal <100 P-gift onttrekking Pw-getal >100 niet bemesten</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk (AMK)	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Pb, Hg, Cd, Cu, Zn	Evenwicht tussen aan- voer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten			Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten Teelt op gronden met streef- waarden ("schone grond"): Cd: 0,8, Cu: 36, Zn: 140	Cd-gehalte fosfaatmeststof- fen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat
Natuur en Omgeving kwaliteit					
Natuur en Omge- ving kwaliteit			Bedrijfsnatuurplan Natuurbevorderend perceel- rand- en slootkantenbeheer: verschraling en/of inzaaien bloemenmengsels Biotoopverbetering voor natuurlijke vijanden Nestenbeleid voor vogels Bedrijf heeft landschap- elementen dat wil zeggen soorten te planten die passen in het landschapstype	Slootvegetatie met natuur- en recreatiedoel Verschralen van 2 m langs de slootkant Plan voor versterking van landschapselementen Inpassing van nieuwbouw in landschap met inachtneming van cultuur-historisch verantwoorde vormgeving	Bedrijfsnatuurplan: - natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau; - nestenbeleid voor vogels; - minimaal 30% areaal wintergewassen en bodembedekkers. Niet chemische schonen van de sloten, slootkanten en akkerranden maar: - maaien éézijdig per keer tussen half juni en half september; - max éénmaal per jaar schonen met maaiorf; - maaisel afvoeren; Aanleg, herstel en onder- houd van erfbeplanting

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk (AMK)	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Gewas- bescher- ming	MJ P-G doelstellingen tot 2000: - Vermindering gebruik, emissie en afhankelijkheid Periodieke keuring spuitapparatuur	MJ-P-G doelstellingen "Gewasbeschermingsbeleid na 2000" volgens het "nee tenzij principe" - Geen vermijdbare milieurisico's - Geen risico's gezondheid - Schoon water - Schone lucht - Geen illegaal gebruik Eisen Cross Compliance	<ul style="list-style-type: none"> - Registratie gebruik bestrijdingsmiddelen op gewasniveau - Een gewasbeschermingsplan - Verbod op chemische grondontsmetting - Verbod op middelen met teveel milieubelastingspunten voor witte lijst middelen op basis van milieubelastingspunten en een norm voor grijze lijst middelen op basis van strafpunten - Afdekken aardappelafval-hopen - Loofdodingsprotocol voor aardappels 	In 2002 invoer van Blootstellings Risico Index (BRI) als meetinstrument voor emissies naar de lucht Middelen met > 100 milieubelastingspunten niet toestaan. Masterplan phytophthora Vliegtuigbespuitingen niet toegestaan Chemische grondontsmetting niet meer toestaan Chemische grondbehandelingen niet toestaan Onkruidbestrijding via de MLHD (Minimum Letale Herbicide Dosering) methode Onkruidbestrijding mechanisch al of niet in combinatie met rijenbehandelingen Gebruik lage doseringen (LDS)	Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000 Voordien de AMK normen toepassen Masterplan Phytophthora

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk (AMK)	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Gewas- bescher- ming				<p>Areaal Tagetes tegen wortelstelselaaltjes</p> <p>Verplichte emissie maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - overdekt spuiten langs watervoerende sloten - spuitvrije zone 3 m - vanggewas of windscherm <p>Gebruik rijenspuit in gewassen met een veld-bedekking van <50%</p>	
Waterkwa- liteit	<p>EU-richtlijn: Nitraatgehalte grondwater <50 mg/l.</p> <p>Mjppg</p>	AmvB Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (01-01- 2000)	Zie Lozingenbesluit	Teeltvrije zone van 3 m	<p>Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisen pakket (milieuhoek op bedrijf)</p> <p>Langs sloten teeltvrije zone volgens lozingenbesluit normen 2003</p>
Water: Kwanti- teit	<p>Wet op de waterhuis- houding in 2000 25% minder verdroogd gebied ten opzichte van 1988, in 2010 40%</p> <p>Grondwaterwet</p>		<p>Registratie grondwatergebruik</p> <p>Aangeven welke maatregelen genomen zijn ter voorkoming van verspilling van water en welke anti-verdrogingsmaatregelen genomen zijn</p>	Op het gebied afgestemd waterplan aandacht voor regionale waterbuffering, peilbeheer, beregeningsverbod (tussen 8.00 tot 18.00 uur)	<p>Registratie grondwater- gebruik</p> <p>Berekening middels sproei-boom of via druppelaars in plaats van haspel</p> <p>Gebruik beregeningsadvies-systeem</p>

4.4 Sector Boomteelt

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Sector Boomteelt					
	<p>Wettelijke eisen Besluit Akkerbouw- bedrijf. Wet Milieubeheer of in bezit van milieu- vergunning.</p> <p>Periodieke keuring. Kunstmeststrooier</p> <p>(1 x 4 jaar) Bestrijdingsmiddelen wet (onder andere Besluit Regulering grondontsmetting)</p> <p>Wet Bodembescher- ming (BOOM, BGDM, Lozingenbesluit)</p> <p>Meststoffenwet</p>	<p>Voldoen aan eisen Lozingenbesluit Open teelt en veehouderij (01-01-2000) Gebaseerd op WVO en bestrijdingsmiddelen- wet (Bmw)</p> <p>Besluit opslag vaste meststoffen</p> <p>Besluit landbouwbe- drijven en gemecha- niseerde loonbedrijven milieubeheer</p> <p>Verplichte registratie meststoffen- en gewasbeschermings- gebruik</p>	<p>Geen keurmerk. De boomteelt wil aansluiten bij MPS en werkt aan een invulling van de richtlijnen</p>		<p>De boomteelt moet voldoen aan de eisen van het Lozingenbesluit open teelt voor 2003: Een teeltvrije zone van 0 tot 6 meter afhankelijk van gewas en spuittechniek</p> <p>Verplichte registratie mest- stoffen- en gewasbescher- mingsgebruik</p> <p>Een vul- en spoelplaats voor de spuitmachine (Besluit wet milieubeheer)</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Mineralen N	Verliesnormen in 2001: 125 kg N/ha bouwl. 250 kg/N/ha grasl. Verliesnormen in 2005: 100 kg N/ha bouwl. 190 kgN//ha grasl. EU-richtlijn: Nitraatgehalte grondwater <50 mg/l.	Mineralenaangiftesyst eem volgens Meststoffenwet; overschot op balans van Aanvoer – afvoer mag niet hoger zijn dan verliesnorm. Uitrijverbod voor stikstof-houdende kunstmest-stoffen		Verplichte toepassing stikstofbijmestsystemen(NBS) of per-ceelsgerichte adviezen Stikstofoverschotnormen op gewasniveau of perceels- gericht advies Verliesnorm droge zandgronden in 2005 invoeren Streefwaarde: grondwater <25 mg nitraat per liter	Niveau 2005 verliesnormen: 100 kg N/ha bouwl Groenbemester na het gewas, mits voor 1 september gezaaid en geen additionele N gift Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland
P	Verliesnormen in 2005: 25 kg fosfaat/ha			Pw getal > 60 niet bemesten	Verliesnormen 2005: 25 kg fosfaat/ha 60 < Pw-getal < 100 P-gift onttrekking Pw-getal > 100 niet bemesten
Pb, Hg, Cd, Cu, Zn	Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten			Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met producten Teelt op gronden met streef- waarden ("schone grond"): Cd: 0.8, Cu: 36 Zn: 140	Cd gehalte: fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Natuur en Omg.kwaliteit					
Natuur	Natuurbeleidsplan	Nog niet concreet		<p>Slootvegetatie met natuur of recreatiedoel</p> <p>Verschralen teeltvrije zone langs de slootkant (afvoeren maaisel)</p> <p>Plan voor versterking van landschapselementen</p> <p>Inpassing van nieuwbouw in landschap met inachtneming van cultuur-historisch verantwoorde vormgeving</p>	<p>Bedrijfsnatuurplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau - nestenbeleid voor vogels - minimaal 10% areaal wintergewassen en bodembedekkers - Niet chemische schonen van sloten, slootkanten en akkerranden maar maaien slootzijde éénzijdig per keer tussen half juni en half sept. - max. éénmaal per jaar schonen met maaikorf - maaisel afvoeren <p>Aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting</p>
Gewasbescherming					
Gewasbescherming	MJP-G doelstellingen tot 2000: Vermindering gebruik, emissie en afhankelijkheid	MJP-G doelstellingen na 2000" Gewasbeschermingsbeleid na 2000" <ul style="list-style-type: none"> - volgens het "nee tenzij principe" - geen vermijdbare milieu-risico's - geen risico's gezondheid 		<p>In 2002 invoer van Blootstellings Risico Index (BRI) als meetinstrument voor emissies naar de lucht</p> <p>Middelen met > 100 milieubelastingspunten niet toestaan</p> <p>Chemische grondbehandelingen niet toestaan</p>	<p>Aansluiten bij nog te ontwikkelen richtlijnen MPS</p> <p>Zodra klaar de resultaten van "GB na 2000" invoeren</p>

	Gewasbescherming				
	Periodieke keuring spuitapparatuur	<ul style="list-style-type: none"> - Schoon water - Schone lucht - Geen illegaal gebruik 		<p>Onkruidbestrijding via de MLHD (Minimum Letale herbicide Dosering) methode</p> <p>Gebruik lage doseringen (LDS)</p>	
Water-kwaliteit					
		AmvB Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (o1-01-2000)	Zie Lozingenbesluit		<p>Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisen pakket</p> <p>Emissiebeperkende maatregelen volgens Lozingenbesluit Open teelt voor 2003 (zie algemeen)</p> <p>Overdekte opslag ontsmettingsfust</p>
Water: Kwanti-teit					
	Wet op de waterhuishouding in 2000 25% minder verdroogd gebied ten opzichte van 1988, in 2010 40%			<p>Registratie watergebruik</p> <p>Berekening middels sproeiboom of via druppelaars i.p.v. haspel1</p> <p>Beregeningsadviesysteem</p>	
	Grondwaterwet				

4.5 Sector Fruitteelt

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies ten aanzien van LNV meetlat
Sector			Milieukeur appel Milieukeur peer		
Algemeen	<p>Wettelijke eisen Besluit Akkerbouwbedr. Wet Milieubeheer of in bezit van Milieuvergunning.</p> <p>Bestrijdingsmiddelen- wet o.a. (Besluit regulering grondontsmetting)</p> <p>Wet Bodembescher- ming (BOOM, BGDM, Lozingenbesluit)</p> <p>Meststoffenwet</p> <p>Warenwet</p>	<p>Voldoen aan eisen Lozingenbesluit Open teelt en veehouderij (01-01-2000) Gebaseerd op WVO en bestrijdingsmiddelen- wet</p> <p>Besluit opslag vaste meststoffen</p> <p>Besluit landbouwbedrijven en gemechaniseerde loonbedrijven milieubeheer</p> <p>Verplichte registratie meststoffen- en gewasbeschermings- gebruik</p> <p>Periodieke keuring kunstmeststrooier (1 x 4 jaar)</p>	<p>De emissiebeperkende maatregelen in MK voldoen aan het Lozingenbesluit voor 2003</p> <p>Registratie van bestrijdingsmiddelen en mineralen</p>	Geen	<p>De fruitteelt moet voldoen aan lozingenbesluit open teelt voor 2003:de eisen van hetTeeltvrije zone van 150 tot 600 cm afhankelijk van de spuittechniek en emissie- beperkende maatregelen</p> <p>Een vul- en spoelplaats voor de spuitmachine (Besluit wet milieubeheer)</p> <p>Verplichte registratie meststoffen- en gewasbeschermingsgebruik</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies ten aanzien van LNV meetlat
Mineralen N	Verliesnormen in 2001: 125 kg N/ha bouwl. 250 kg N/ha grasl. Verliesnormen in 2005: 100 kg N/ha bouwl. 190 kg N/ha grasl EU-richtlijn: Nitraatgehalte grondwater <50 mg/l.	Mineralenaangiftesyst eem volgens Meststoffenwet; overschot op balans van aanvoer – afvoer mag niet hoger zijn dan verlies-norm. Uitrijverbod voor stikstof-houdende kunst-meststoffen	Grondmonster en bemestingsplan voorafgaand aan de teelt is verplicht Bladmonster ten behoeve van adviesgift gedurende groeiseizoen is verplicht	Verliesnorm droge zandgronden in 2005 invoeren Streefwaarde: grondwater <25 mg nitraat per liter	Niveau 2005 verliesnormen: 100 kg N/ha bouwl. Geen organische bemesting van 1-09 tot 1-03 voor alle bouwland
P	Verliesnorm in 2005: 25 kg fosfaat/ha			Pw-getal >60 niet bemesten	Verliesnormen 2005: 25 kg fosfaat/ha 60<Pw-getal <100 P-gift onttrekking Pw-getal >100 niet bemesten
Pb, Hg, Cd, Cu, Zn	Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten			Evenwicht tussen aanvoer met meststoffen en afvoer met geproduceerde producten. Teelt op gronden met streefwaarden ("schone grond"): Cd: 0.8, Cu: 36 Zn: 140	Cd gehalte fosfaatmeststoffen kleiner of gelijk dan 20 mg cadmium per kg fosfaat

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies ten aanzien van LNV meetlat
Natuur en Omg.kwal					
	Natuurbeleidsplan	Nog niet concreet	<p>Pluspunten te verkrijgen voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onderhoud hoogstambomen - Aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting - Botanisch beheer van slootkanten - Aanplant en onderhoud van landschaps-elementen - Bevorderen van nestgelegenheid voor vogels, vleermuizen en zoogdieren <p>Landschap pluspunten voor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Onderhoud hoogstambomen - Aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting <p>Aanplant en onderhoud van landschapselementen</p>	<p>Slootvegetatie met natuur of recreatiedoel</p> <p>Verschralen teeltvrije zone langs de slootkant (afvoeren maaisel)</p> <p>Plan voor versterking van landschapselementen</p> <p>Inpassing van nieuwbouw in landschap met inachtneming van cultuurhistorisch verantwoorde vormgeving</p>	<p>Bedrijfsnatuurplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> - natuurlijke (bloemrijke) inrichting en beheer akkerranden aangepast op regionaal niveau - nestenbeleid voor vogels - minimaal 10% areaal winter-gewassen en bodembedekkers <p>Niet chemische schonen van sloten, slootkanten en akkerranden maar</p> <ul style="list-style-type: none"> - maaien slootzijde éézijdig per keer tussen half juni en half september - max. éénmaal per jaar schonen met maaikorf - maaisel afvoeren <p>Aanleg, herstel en onderhoud van erfbeplanting</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies ten aanzien van LNV meetlat
Gewasbescherming					
	<p>MJP-G doelstellingen tot 2000:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vermindering gebruik, emissie en afhankelijkheid <p>Periodieke keuring spuitapparatuur</p>	<p>MJP-G doelstellingen "Gewasbeschermingsbeleid na 2000" volgens het "nee tenzij principe"</p> <ul style="list-style-type: none"> - Geen vermijdbare milieurisico's - Geen risico's gezondheid - Schoon water - Schone lucht - Geen illegaal gebruik 	<p>Geen toepassing van bestrijdingsmiddelen met met meer dan 100 milieubelastingspunten tenzij onmisbaar</p> <p>Chemische grondontsmetting beperkt toepassen</p> <p>Niet toestaan van toegelaten toepassingen in bepaalde perioden</p> <p>Puntensysteem bij keuze gewasbeschermingsmiddelen en bestrijding- en waarschuwingstechnieken</p> <p>Emissiebesparende maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pluspunten voor gebruik warsstroomspuit of overdekte spuit <p>Verplichte biologische bestrijding van fruitspunt en roestmijt, perenbladvlo</p> <p>Pluspunten voor gebruik Resistente rassen op proefperceel</p>	<p>In 2002 invoer van Blootstellings Risico Index (BRI) als meetinstrument voor emissies naar de lucht</p> <p>Middelen met > 100 milieubelastingspunten niet toestaan tenzij onmisbaar</p> <p>Chemische grondbehandelingen niet toestaan (alleen pleksgewijs)</p> <p>Onkruidbestrijding mechanisch of met een afgedekte spuit of onkruidstrijker</p> <p>Onkruidbestrijding via de MLHD (Minimum Letale Herbicide Dosering) methode</p> <p>Gebruik lage doseringen (LDS)</p> <p>Verplicht gebruik van:</p> <ul style="list-style-type: none"> - geleide bestrijdingstechnieken - waarschuwingssystemen - signaleringstechnieken <p>weersgegevens</p>	<p>Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000</p> <p>Voordien de AMK normen appel en peer toepassen</p>

Sector/ Thema en beleids- doel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies ten aanzien van LNV meetlat
			Gebruik van sexvallen, oorwormpotjes Onkruidbestrijding: Pluspunten voor: versmalde zwartstrook Gebruik onkruidstrijker Gebruik van bepaalde middelen	Gebruik van bacteriepreparaten.	
Water: Kwaliteit					
	90 % driftbeperking nitraatgehalte grondwater < 50 mg/l terugdringen emissie naar sloot	AmvB Lozingenbesluit Open Teelt en Veehouderij (o1-01- 2000)	Zie Lozingenbesluit		Verplichte maatregelen vanaf erf/gebouwen en perceel uit Lozingenbesluit opnemen in eisen pakket
Water: Kwantiteit					
	Wet op de waterhuis- houding in 2000 25% minder verdroogd gebied t.o.v. 1988, in 2010 40% Grondwaterwet		Punten voor gebruik fertigatie	Gebruik fertigatieadvies- systeem	

4.6 Sector Paddestoelenteelt (Champignonenteelt)

Thema en beleidsdoel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Sector Champignonenteelt					
Gewasbescherming	Geen	Geen	MBT + AMK: Besparende maatregelen + puntensysteem verbod enkele middelen limitering van gebruik		Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000 Voordien de AMK normen toepassen
Water: Kwaliteit	WVO-vergunningsplichtig (verplichte rioolaansluiting indien riool aanwezig)	Geen	Geen	Eventueel ook in buitengebieden rioolaansluiting of alternatief verplichten (bezinkput, cq bezinkinrichting is nu al in alle gevallen verplicht)	Geen lozingen op oppervlaktewater (tenzij via gemeenteriool) of in de bodem, tenzij via een eigen zuivering en met toestemming van het water-/ zuiveringsschap, (vb; rietveld-zuivering)
Water: Kwantiteit	Wet Milieubeheer, vergunningplicht grondwateronttrekkingen		MBT + AMK: besparende maatregelen + puntensysteem	Verbod op grondwatergebruik voor koeling zonder retournering, -> Alleen effectief in combinatie met een taakstellende limitering van het energiegebruik. Limitering grond- en leidingwatergebruik voor andere doeleinden (hiervoor zijn nog geen normen)	AMK eisen overnemen

Thema en beleidsdoel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk.	Concrete ideeën IKC	Advies t.a.v. LNV meetlat
Energie					
Energie	Geen echte wetgeving, wel: "MJA-E Paddestoelen", convenant wat mede ondertekend is door deelnemende individuele bedrijven	Geen	MBT + AMK: Besparende maatregelen + puntensysteem AMK: limitering van gebruik (max. 10 MJ/kg)	- Aanscherpen van de AMK-eis voor het maximum energie-verbruik afgestemd op de doelstelling MJA-E voor 2010, afhankelijk van de teeltwijze; voor vers of conserveren. (vertaling van de MJA-E doelstellingen naar bedrijf-niveau zoals bij IMT-glas is nog niet gemaakt) (het gemiddelde gebruik van de MJA-E deelnemers was in 1997: 8,2 MJ/kg) -> Alleen effectief in combinatie met verbod op grondwaterkoeling zonder retournering	AMK-eisen overnemen

4.7 Sector Glastuinbouw

Thema en beleidsdoel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk	Concrete IKC ideeën	Advies t.a.v. LNV meetlat
Algemeen Mineralen (N,P,K)	Voldoen aan wettelijke eisen Besluit Beschermde teelten, Wet Milieubeheer (tot 2000), of in bezit van milieuvergunning. Voldoen aan wettelijke eisen Lozingenbesluit glastuinbouw WVO of vergunning	Per 01-01-2001 AmvB Glastuinbouw (Wet Milieubeheer + WVO)	AMK bloemen Maximaal 10 punten op stikstofgebruik en 10 op fosfaatgebruik. Maximale gift ter grootte van de bovengrenzen (per gewas) Registratie + Recirculatie bij grondteelten zonder drainage	Eventueel eis van goede kwaliteit uitgangswater om emissie van mineralen te voorkomen, bijv. dekingsgraad eisen van 80 of 90%. In Groen Label Kas uitgewerkt in flexibele deel.	IMT 2005 eisen overnemen
Cd, Cu, Zn (zware metalen)	Onder andere. WM + WB		AMK: maximaal 20 mg. Cadmium per kg. Fosfaat in fosfaatmeststoffen		AMK: maximaal 20 mg. Cadmium per kg. fosfaat in fosfaatmeststoffen
Gewasbescherming	Bestrijdingsmiddelenwet, regulering grondontsmetting, spuitlicentie, Besluit Bedekte Teelten (opslag en aanmaak) en Lozingenbesluit glastuinbouw en Wet Bodembescherming	Per 01-01-2001 AmvB Glastuinbouw (Wet Milieubeheer + WVO)	AMK: Minimaal 30 van de maximaal 40 punten op b.m. verbruik in kg. a.s. per ha. per jaar Registratie Maximaal 5 punten biol. Bestrijding op bodemplagen en rupsen en één plaag naar keuze Geen LVM of fogapparatuur of aantal (vluchtige) middelen niet toepassen		IMT-eisen 2005 overnemen Overnemen resultaten gewasbescherming na 2000 indien gereed

Thema en beleidsdoel	Huidige wetgeving	Nieuw beleid	Bovenwettelijke aspecten in het keurmerk	Concrete IKC ideeën	Advies t.a.v. LNV meetlat
			Geen parathion en dicloorvos, één keer per jaar diazinon en hepteno-fos		
Water: Kwaliteit	Lozingenbesluit Glastuin-bouw WVO of vergunningsplichtig (verplichte rioolaansluiting indien riool aanwezig)	Geen	Geen	Eventueel ook in buitengebieden rioolaansluiting of alternatief verplichten Minimaal 80% dekking waterbehoefte met goed uitgangswater	IMT eisen 2005 overnemen
Water: Kwantiteit	Besluit Bedekte Teelten, vergunningsplicht grondwateronttrekkingen		AMK: Geen verruik van grondwater als primair gietwater, wel aanvullend. Bewijs van melding of vergunning onttrekking grondwater. Meten en registreren van grondwaterontr.	eventueel verbod op grond-watergebruik voor koeling zonder retournering, en/of limitering grond- en leidingwatergebruik op basis van positieve grondwaterbalans	Idem
Energie	"MJA-E Glastuinbouw"	Per 01-01-2001 AmvB Glastuinbouw (Wet Milieubeheer + WVO)	AMK: Maximaal 30 punten op totaal direct energieverbruik in MJ/ha/jaar. Niet meer verbruik dan toegestane bovengrens (per gewas) Registratie verbruik	Geen	IMT eisen 2005overnemen

Aanvulling van de Directie Natuurbeheer

Na afloop van het project zijn de wensen vanuit de Directie natuurbeheer gereedgekomen. Deze zijn niet in de tabellen opgenomen omdat deze niet meer in de LEI-berekeningen konden worden meegenomen.

Basisvoorwaarden natuur Bedrijf van de Toekomst

Een oppervlakte gelijk aan ten minste 3% van de som van de kadastrale oppervlakten van alle percelen grond die meerjarig bij het bedrijf in gebruik zijn wordt natuurgericht beheerd volgens de in bijlage 1 genoemde normen. Met dien verstande dat de bestaande landschapselementen in stand moeten worden gehouden.

De berekening van de oppervlakte vindt plaats met de in bijlage 2 opgenomen normen.

Bijlage 1

Beheersvoorschriften voor natuurgericht beheer in het kader van de DOA.

Perceelsranden en slootkanten

Perceelsranden en slootkanten worden als ze onbegroeid zijn éénmalig ingezaaid met een zaadmengsel waarin ten minste twee bloeiende dicotylen voorkomen.

Perceelsranden en slootkanten worden ten minste één keer per jaar gemaaid, waarbij het maaisel wordt afgevoerd.

Perceelsranden en slootkanten worden niet gebruikt als kavelpad.

Het maaien van perceelsranden en slootkanten gebeurt tussen 1 juli en 1 oktober.

De perceelsranden en slootkanten die op een bedrijf aanwezig zijn worden in ten minste twee keer gemaaid, waarbij het tweede deel pas wordt gemaaid als het eerst gemaaide weer ten minste 15 centimeter hoog is.

Het gebruik van meststoffen op perceelsranden en slootkanten is niet toegestaan.

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op perceelsranden en slootkanten is alleen toegestaan voor zover het een toegelaten pleksgewijze bestrijding van probleem onkruiden betreft.

Van de in het kader van de DOA natuurgericht beheerde perceelsranden en slootkanten wordt jaarlijks niet meer dan 20% teruggebracht tot met een landbouwgewas beteelde landbouwgrond.

Sloten en oevers

Sloten en oevers (taluds) worden uitsluitend mechanisch onderhouden.

Voor zover toegestaan door het waterschap worden oevers om het jaar gemaaid.

Houtwallen en boomsingels

Houtwallen en boomsingels zijn ingeplant met bomen.

Houtwallen en boomsingels worden indien van toepassing met een effectieve veekering beschermd tegen vee.

Houtwallen en boomsingels worden tijdig onderhouden, zodat ze ten minste een kruidlaag of een struiklaag hebben.

Overhoekjes

Overhoekjes worden naar keuze beheerd als perceelsrand of ingeplant met inlandse bomen en beheerd als boomsingel.

Solitaire bomen en knobomen

Solitaire bomen en knobomen worden indien dit nodig is (m.n. bij beweiding met paarden of geiten) met een effectieve veekering beschermd tegen vee.

Knobomen worden tijdig onderhouden.

Bijlage 2

Bepaling van de berekende oppervlakte die natuurgericht wordt beheerd.

Perceelsranden en slootkanten

De oppervlakte van perceelsranden en slootkanten die op een bedrijf aanwezig zijn telt mee voor zover ze worden onderhouden zoals voorgeschreven, niet op het sloottalud liggen en niet worden gebruikt voor agrarische productie anders dan vanwege het voorgeschreven afvoeren van maaisel. Perceelsranden en slootkanten smaller dan 1 meter worden niet meegeteld.

Sloten en oevers

Oevers (taluds) tellen mee voor zover ze worden onderhouden zoals voorgeschreven. Bij oevers wordt gerekend met de gemeten lengte tussen waterlijn (of bij een droge sloot slootbodembodem) en insteek van de sloot.

Sloten tellen uitsluitend mee indien en voor zover ze aan weerszijden worden begrensd door oevers en slootkanten die natuurgericht volgens de DOA normen worden beheerd.

De zo berekende oppervlakte mag met twee worden vermenigvuldigd indien de oever (bij sloten: één van de oevers) een plas/dras oever is.

Houtwallen en boomsingels

De breedte van houtwallen en boomsingels wordt bij afgerasterde wallen en singels bepaald door de afstand tussen de veekeringen te nemen. Bij niet afgerasterde wallen respectievelijk singels wordt als breedte maat een afstand van twee meter uit de voet van de wal respectievelijk de buitenste stam genomen. Hierbij moet een gemiddelde breedte maat worden gekozen.

Overhoekjes

De oppervlakte van overhoekjes wordt bepaald als die van perceelsranden en slootkanten.

Solitaire bomen en knobomen

De oppervlakte van solitaire bomen en knobomen wordt bepaald door de projectie van hun kroon op de grond. (Dit wil zeggen de oppervlakte van hun schaduw als de zon recht boven ze zou staan). Bij knobomen mag na onderhoud de oppervlakte van één van de vorige vijf jaar worden genomen. De zo berekende oppervlakte mag worden vermenigvuldigd met drie.

5 Samenvatting LEI Berekeningen

Hieronder volgt een samenvatting van de LEI berekeningen. Aangegeven wordt welke 1) economische invloed de eisen hebben en 2) welke milieueffecten deze eisen hebben.

De economische effecten van de BT eisen

Bij de berekeningen is er van uit gegaan dat er een Duurzame Ondernemers Aftrek (DOA) geldt van f15.000 per ondernemer, bij de open teelten en de champignonteelt, en van f10.000,- respectievelijk f20.000,- bij de glasteelten. In het LEI-rapport zijn grafieken opgenomen die ook de effecten van andere stimuleringsbedragen weergeven.

Open teelten en champignonteelt.

Bij deze teelten blijken de noodzakelijke investeringen om het BT niveau te bereiken niet hoog te zijn, de economische effecten zitten meer in de bedrijfsvoeringbaten en -kosten dan in de investeringen.

De onderstaande tabel geeft de percentages aan van bedrijven die met een DOA van f15.000,- op economische gronden deel zullen nemen aan de BT eisen.

De tabel moet als volgt gelezen worden: van alle akkerbouwbedrijven kan 43% voldoen aan de eisen van BT. De verdeling over de regio's is als volgt: 49% van de bedrijven in het N. Zeekleigebied kan voldoen (totaal 499 BT-bedrijven), 36% van de bedrijven in het Z.W. Zeekleigebied kan voldoen (totaal 1149 BT-bedrijven).

Tabel 1 Aantal BT bedrijven per regio (%) en totaal aantal BT bedrijven

	Akker- bouw	Bloem- bollen- teelt	Boom- teelt	Champig- nonteelt	Fruit- teelt	Vollegr. groente teelt	Totaal aantal BT bedrijven
BT bedrijven per regio (%)							
Akkerbouw	49						
N. Zeekleigebied	36						499
Z.W. Zeekleigebied	68						1149
Centr. Zeekleigebied	36						1214
							1349
Bloembollenteelt							
Duinzand		30					200
Dekzand		48					14
Overig		53					202
Boomteelt							
Boskoop			22				554
Ov. Boomteeltgebieden			47				1484
Champignonteelt				32			160
Fruitteelt							
Weinig waterrijk					30		126
Matig waterrijk					19		253
Waterrijk					0		0
Vollegrondsgroenteteelt							
Kleigronden						34	138
Zandgronden						26	194
Totaal	43	38	40	32	19	28	6271

Glasteelten

De BT eisen vragen bij de glasteelten aanzienlijke investeringen. In deze sector zijn het m.n. de investeringen die de meerkosten bepalen. Er zijn vrijwel geen bedrijven (slechts 3 %) die zonder stimulering aan de BT eisen kunnen voldoen.

Als er een subsidie van f10.000 per bedrijf wordt verstrekt, kan 18% van de glastuinbouwbedrijven voldoen aan de BT eisen zonder financiële nadelen. Wordt de subsidie twee keer zo hoog, dan kan 21% voldoen aan de eisen.

Sectorverschillen en verschillen in grootteklasse binnen de glasteelten

Er zijn duidelijke verschillen in de benodigde stimulans per sector en per grootteklasse.

Deze staan hieronder weergegeven:

Investerings- en jaarkosten (f/ha) als gevolg van BT-eisen en benodigde stimulans (f/ per bedrijf)

	Investerings	Jaarkosten	Stimulans
Glasgroente	65.00	10.000	21.000
Bloemisterij	120.000	12.000	24.000
Potplanten	103.000	9.000	16.500
Glastuinbouw	96.000	9.000	

Extra investeringen, jaarkosten en benodigde stimulans (f/ha) per bedrijfsgrootteklasse als gevolg van BT-eisen

Grootteklasse (ha)	Investerings	Jaarkosten	Stimulans
<= 1	107.000	12.400	25.000
1 – 2	73.000	5.000	20.000
> 2	104.000	2.400	11.000
Gemiddeld	96.000	9.000	

De milieueffecten van de BT eisen

Open teelten en de champignonteelt

Milieueffecten BT op BT-bedrijven, het verschil in overschot N en P₂O₅ en gebruik gewasbeschermingsmiddelen (absoluut per ha en procentueel) in een situatie met BT ten opzichte van een situatie zonder BT

Sector	N overschot		P₂O₅ overschot		Gewasb.mid.	
	kg/ha	%	kg/ha	%	Kg a.s./ ha	%
Akkerbouw	38,20	64	14,59	69	-3,59	-50
Bloembollenteelt	-31,04	-345	0,00	-	-18,52	-49
Boomteelt	0,00	-	0,00	-	-39,82	-40
Champignonteelt	0,00	-	0,00	-	-2,40	-22
Fruitteelt	0,00	-	0,00	-	-14,19	-42
Vollegrondsgroenteteelt	-62,99	-35	-25,80	-32	-4,63	-32

In drie sectoren zijn de MINAS-normen voldoende ruim en zijn aanpassingen van het mineralengebruik niet nodig. Bij de bloembollen- en de vollegrondsgroenteteelt wordt de hoeveelheid mest per ha wel verminderd, waardoor er een daling van het N en P₂O₅ overschot plaatsvindt. Bij de akkerbouw stijgen de overschotten, doordat de ruimte die er nog was in de normen volledig benut is. Verhoging van de dierlijke mestgift kost weinig of levert zelfs extra geld op. MINAS-normen vormen dus geen groot probleem voor een BT-bedrijf.

Het verbruik van gewasbeschermingsmiddelen op BT-bedrijven is wel in alle sectoren afgenomen, variërend van 22% tot 50% bij resp. champignonteelt en akkerbouw. Het verbruik van nematiciden is gedaald tot nul.

Glasteelten

De maatregelen (IMT 2005) zijn met name gericht op gewasbeschermingsmiddelen-, mineralen- en energiegebruik. In tabel zijn de milieu-effecten van BT weergegeven op BT-bedrijven als wordt aangenomen dat er een stimulans van f10.000 wordt verstrekt. In dat geval kan 18% van de bedrijven voldoen aan de eisen. Bij de conclusies die worden getrokken, moet dus een slag om de arm worden gehouden.

Tabel 3 Verschil in verbruik (in percentage en absoluut) per bedrijfstype van gewasbeschermingsmiddelen, meststoffen en energie in een situatie met BT ten

opzichte van een situatie zonder BT

	Groenten		Bloemen		Potplanten		Totaal	
	%	eenh.	%	Eenh.	%	eenh.	%	eenh.
Insecticiden kg a.s./ha	91	0,24	86	2,67	100	0 ¹	90	0,72
Fungiciden kg a.s./ha	80	2,02	83	3,47	100	0 ¹	85	1,79
Overige kg a.s./ha	100	0 ¹	100	0 ¹	100	0 ¹	100	0 ¹
N kg/ha	71	368	87	88	87	63	76	222
P ₂ O ₅ kg/ha	71	74	90	13	85	11	76	43
Energie (GJ/ha)	83	3.089	72	7.293	84	2.362	80	3.833